

Monumentnummer*: 509416

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 januari 1999
Kadaster deel/nr 82922/13

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Eibergen Berkelland Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Eibergen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Eibergen AA 86

Omschrijving**

Inleiding

Het 'T.C.S. Regelstation Berkelstreek' van het type REGELSTATION is gelegen aan de noordzijde, op circa vijf meter afstand van de Needseweg, buiten de bebouwde kom, in het noorden van Eibergen. Het station is in 1927 gebouwd naar ontwerp van de architect B.J. BEEFTINK in opdracht van het Twentsch Centraal Station (T.C.S.) gevestigd te Hengelo (Ov.). Het station kreeg een bovengrondse koperen hoogspanningslijn voorzien van een dubbele voeding en potentiaalregelaar, waardoor de spanning veel beter constant gehouden kon worden. In 1932 geeft de NV Electriciteitsmaatschappij 'De Berkelstreek' (EMB) dezelfde architect de opdracht het regelstation uit te breiden aan de rechterzijde. De NV 'De Berkelstreek' was een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Borculo, Eibergen en Neede, opgericht in 1912. Tot 1986 betrof zij stroom van het T.C.S. in Hengelo (Ov.), waarna zij is opgegaan in de PGEM. Na 1932 wordt het station nog eenmaal vergroot aan de linkerzijde. Intussen zijn naar alle waarschijnlijkheid de bovengrondse leidingen vervangen door ondergrondse bekabeling. In 1949 laat de NV 'De Berkelstreek' de potentiaalregelaar vervangen door twee regeltransformatoren van 3000 kVA, elk in bruikleen gekregen van het T.C.S. te Hengelo (Ov.). In 1952 neemt de NV een eigen nieuwe trapregeltransformator 6000 kVA in gebruik. Momenteel is al het roerend goed verdwenen, dat echter geen afbreuk doet aan het onroerend goed.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De architect B.J. BEEFTINK uit Lochem was ten tijde van de bouw van het regelstation al werkzaam voor de EMB. In 1914 kreeg hij de opdracht een woning met kantoor en magazijn te Borculo te ontwerpen, waarna in 1920 de opdracht voor een nieuw hoofdkantoor volgde. Het hoofdkantoor maakte samen met het regelstation onderdeel uit van een groot bouw- en uitbreidingsplan van de EMB in de jaren twintig. Terwijl de transformatorhuisjes van de hand van Beeftink voornamelijk in een traditionele stijl zijn ontworpen, is bij het regelstation de invloed van de Amsterdamse School merkbaar. Kenmerkend voor deze stijl is het verticale metselwerk bovenaan de gevels afgedekt met gevelpannen.

Omschrijving

Een symmetrisch opgezet regelstation bestaande uit een hoog, vierkant bouwvolume centraal geplaatst tegen een laag rechthoekig bouwvolume. Het rechthoekige bouwvolume is eerst aan de zuidoostzijde, later aan de noordwestzijde in dezelfde bouwstijl verlengd. Alle gevels zijn opgetrokken in roodbruine baksteen in Vlaams verband met een trasraam afgesloten door een rollaag. De gevels eindigen in een brede sierlijst gemetseld in verticaal Vlaams verband waarboven een plat dak gedekt met mastiek en gesmoorde gevelpannen. In de voor- en zijgevels bevinden zich groen geschilderde stalen deuren met cassettenindeling door een betonnen kalf gescheiden van de glazen bouwstenen bovenlichten. De glazen bouwstenen vensters worden aan de bovenzijde afgesloten door een rollaag met een afwaterende bakstenen vensterbank aan de onderzijde. De afvoer van het regenwater geschiedt via vergaarbakken en afvoerbuizen, geplaatst onder het verticale siermetselwerk in de achtergevel. Centraal in de VOORGEVEL (zuidwestgevel) bevindt zich het verdiepingsloze bouwvolume met vierkante plattegrond twee keer zo hoog als het achterliggende rechthoekige bouwvolume. Centraal in de toren bevindt zich op de begane grond een roldeur afgesloten door een betonnen latei. Boven de latei is in metalen letters de naam 'T.C.S./ Regelstation/ Berkelstreek' op de gevel aangebracht. Hierboven bevinden zich drie gekoppelde vensters met verdeling (5x3). Tegen de zijgevels van de toren zijn tot op halve hoogte nieuwe muren geplaatst, opgetrokken in kruisverband als voortzetting van het uitspringend trasraam, ter plaatse van drie vensteropeningen. Bovenaan de linker- en rechterzijgevel van het vierkante bouwvolume bevinden zich twee regelmatig verdeelde vensters met aan weerszijden een ventilatiekap. In de achtergevel van de hoogbouw bevinden zich twee regelmatig verdeelde vensters met verdeling (3x5) van elkaar gescheiden door ventilatiekappen met uiterst links en rechts een vernieuwde afwatering.

Rechts van de hoogbouw bevinden zich in de voorgevel van het rechthoekig bouwvolume drie, respectievelijk vier regelmatig verdeelde vensters met verdeling (2x6) en een dichtgemetselde entree. Drie van de zeven vensters zijn dichtgemetseld. Links van de hoogbouw bevinden zich drie, respectievelijk nogmaals drie regelmatig verdeelde vensters met verdeling (2x6) waarvan er drie zijn dichtgemetseld.

In de LINKERZIJGEVEL (noordwestgevel) bevinden zich twee stalen deuren door een betonnen kalf gescheiden van het bovenlicht.

In de ACHTERGEVEL (noordoostgevel) is links de bouwnaad te zien van de uitbreiding in 1932, rechts die van na 1932. De twee bouwnaden verdelen de achtergevel in drie ongelijke traveeën. In de symmetrische middentravee daterend uit 1927 bevinden zich drie regelmatig verdeelde dichtgemetselde vensters met uiterst links en rechts twee vergaarbakken juist onder het siermetselwerk in verticaal Vlaams verband. Tussen de vensters en links van het linkervenster bevinden zich dichtgemetselde ventilatieopeningen. In de linkertravee daterend uit 1932 bevinden zich twee vensters met verdeling (3x7) met links van elk venster een dichtgemetselde ventilatieopening met uiterst links een vergaarbak zonder afvoerbuis. In de rechtertravee daterend van na 1932 bevindt zich een venster met verdeling (3x7).

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De RECHTERZIJGEVEL (zuidoostgevel) is identiek aan de linker zijgevel met als toevoeging een ventilatie kap aan weerszijden van het linker bovenlicht.

In het INTERIEUR is niets bewaard gebleven. Alle apparatuur is verdwenen. Momenteel is het voormalige regelstation in gebruik als opslag.

Waardering

REGELSTATION 'T.C.S./ Regelstation/ Berkelstreek' gebouwd in opdracht van het T.C.S. te Hengelo (Ov.) met een uitbreiding in 1932 in opdracht van de NV electriciteitsmaatschappij 'De Berkelstreek' naar ontwerp van B.J. BEEFTINK uit Lochem.

- Van architectuurhistorische waarde vanwege de functionele architectuur van een regelstation met gebruik van beton, baksteen, staal en glazen bouwstenen met in het siermetselwerk in verticaal Vlaams verband gedekt met gevelpannen, een verwijzing naar invloeden van de Amsterdamse school.

- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging van het regelstation temidden van de weidevelden buiten de bebouwde kom van de gemeente Eibergen, op vijf meter afstand van de straat.

- Van cultuurhistorische waarde als zeer zeldzaam voorbeeld van het type regelstation dat een belangrijke plaats heeft in de ontwikkeling van de electriciteitsvoorziening in Nederland. Het regelstation maakt onderdeel uit van een groot uitbreidings- en nieuwbouwplan van de EMB in de jaren twintig dat na de bouw vanwege technische ontwikkelingen twee wijzigingen heeft ondergaan.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf